

Skillnad mellan nutid och historia fångar

Foto, tusch mm

JOHANNA SCHARTAU, PASSAGER

Konstnärshuset, Smålandsgatan 7

T O M 2 DECEMBER

Filmen *Schartaunien* av Johanna Schartau visades i tv på långfredagen 2002 och fick genomgående en mycket uppskattande kritik. Dokumentären var en resa i hennes släkts historia och skildrade spåren av hennes farfars farfars far prästen Henric Schartau vars stränga religiösa budskap har präglat generationer av bohuslänningar. "Din släkt har förstört hela Göteborgs och Bohusläns befolkning och min familj" sa en kvinna en gång till henne, vilket var en av utgångspunkterna för filmen.

Johanna Schartau har därefter fortsatt forska i historiskt material i filmen *Berlinexpressen* (2006) som skildrar en klassisk tågsträcka för såväl tågloffare som författare, spioner, kungligheter, revolutionärer och flyktingar. I foto, tuschlaveringar och text tar hon sig nu an ett annat mytomspunnet verk, de i gjutjärn och glas övertäckta passagerna i Paris från 1800-talets första hälft och Walter Benjamins postumt publicerade verk *Paris, 1800-talets huvudstad: passagearbetet* (1-3, 1990).

För en fotograf är förstas referensen till Walter Benjamin dubbelbottnad. Han är inte bara en filosof och författare som har belyst det moderna samhällets födelse genom den borgerliga klassens framväxt, han har också bidragit till fotohistorien genom essän *Konstverket i reproduktionsåldern* (1936) som har varit en återkommande referens i diskussioner om äkthet.

Schartau förhåller sig till Benjamin som en resenär till en reseledare. Hon följer honom tätt i fotspåren och blickar upp mot de husfasader han så omsorgsfullt och levande har beskrivit. I sin anteckningsbok skriver hon ned vad Benjamin har att säga om de historiska platserna, om gjutjärnets betydelse för den moderna arkitekturen och om passagernas och galleriornas funktion i den moderna staden.

Jag föreställer mig Schartau på exkursion i Paris med Benjamin som konsthistorisk ciceron. En intressant tanke som väcker avund. Hennes eget bidrag till berättelsen är fotografier och egna anteckningar om hur platserna ser ut i dag och hur staden har förändrat sig socialt och kulturellt sedan passagerna byggdes. En bok med namnet *Passagerna i Paris* är på gång som under november/december ges ut på Mormor förlag.

"Din släkt har förstört hela Göteborgs och Bohusläns befolkning och min familj."

Fotografierna i utställningen är symmetriskt komponerade och fotograferade med stativ. De visar blanka marmorgolv och välputsade fasader och trängre smutsigare passager med mer folkliv. Där präglas utbudet av det mångkulturella samhällets kebabrestauranger, afrofrisersalonger, kosherkök och caféer. De passagerna verkar klart mest lockande. Det är när Schartau lyckas fånga en skillnad mellan historia och nutid som utställningen tänds till. Då övergår hon från att vara duktig elev till självständig historisk forskare.

ANNA BRODOW

kultur@svd.se

Passage des Panoramas, 2007, tusch, 25,5 x 25,5 cm.